

"Kur'ân'ın en mühim fesahatini, siz onun selâsetinde ve vuzuhunda buluyorsunuz. Halbuki şu âyette nereden nereye atlıyor!" cümlelerinin geçtiği, şeytanın itiraz kısmını açıklar mısınız?

"Sûre-i زِيحَمَالِنُأَرْغَالُو قِ okurken, (...) Şu âyetleri okurken Şeytan dedi ki: 'Kur'ân'ın en mühim fesahatini, siz onun selâsetinde ve vuzuhunda buluyorsunuz. Halbuki şu âyette nereden nereye atlıyor! Sekerattan, tâ kıyamete atlıyor. Nefh-i surdan, muhasebenin hitâmına intikal ediyor ve ondan Cehenneme idhali zikrediyor. Bu acip atlamalar içinde hangi selâset kalır? Kur'ân'ın ekser yerlerinde, böyle birbirinden uzak meseleleri birleştiriyor. Böyle münasebetsiz vaziyetiyle selâset ve fesahat nerede kalır?'"

"*Elcevap:* Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın esas-ı i'câzı, en mühimlerinden belâğatinden sonra îcâzdır. İcaz, i'câz-ı Kur'ân'ın en metin ve en mühim bir esasıdır. Kur'ân-ı Hakîmde şu mucizâne îcaz o kadar çoktur ve o kadar güzeldir ki, ehl-i tetkik, karşısında hayrettedirler. Meselâ, مَصْرُوقٌ مَالِيضٌ عَوِيضًا مَسَدًا يَوْمَ كَاءِ مَعْلَابُ صُرَا يَبِيلٌ قَوِ cümleyle birkaç kısa مَالِيضٌ عَوِيضًا مَسَدًا يَوْمَ كَاءِ مَعْلَابُ صُرَا يَبِيلٌ قَوِ cümleyle birkaç kısa Tufan hadise-i azîmesini netâiciyle öyle îcazkârâne ve mucizâne beyan ediyor ki, çok ehl-i belâğati, belâğatine secde ettirmiş."⁽¹⁾

Selaset: Anlatıştaki kolaylık ve rahatlık. Açık, kolay, akıcı ve âhenkli ifade manalarına geliyor. Akıcı bir ifadede konu bütünlüğü ve anlaşılabilirliği hakimdir, alakasız bir şekilde, konudan konuya atlamak selaset ile bağdaşmaz.

Fesahet: Sözün; lâfız, mâna ve âhenk itibariyle kusursuz olmasıdır. Diğer tâbirle, lâfızların söylenişinin tatlı, mânasının da söylenirken hemen zihne girmesidir. Bu keyfiyetlerin birincisi, kelime ve cümle âhengi ile, ikincisi de kullanan kimsenin kelime hazinesi ve seçme kudreti ile alâkalıdır.

Kur'an selaset ve fesahet açısından mucizedir. Yani selaset ve fesahetin zirvesinde bir üslup ve beyan kullanmıştır. Şeytan yukarıda verdiğimiz bazı ayetleri göstererek, "*selaset ve fesahat bunun neresinde*" diyerek, Kur'an ayetlerine şek ve şüphe atmaya çalışıyor. Şek ve şüphesine gerekçe olarak da, konudan konuya atlamasını örnek gösteriyor.

Halbuki beyan ve ifadenin en tatlısı ve güzeli; **icazdır**, yani az sözle çok şey

---

anlatmaktır. Kur'an çok büyük aşamaları ve merhaleleri bir iki ayet ve cümle ile icaz edip, yani özetleyip diğer aşamalara intikal ediyor. Bu intikal aralarında bir boşluk, bir ahenksizlik değil, tam tersi bir tefekkür, bir yorum alanı oluşturuyor. Bu yüzdendir ki binlerce tefsir kitapları yazılmıştır.

Üstad, Kur'an'ın bu harika icazını örnekler vererek izah ediyor. Yani Kur'an ayetlerinde konudan konuya geçilmesi selaseti terk değil, icazın mucize oluşundandır. Buna en güzel örnek bu ayettir:

"Ve denildi ki: 'Ey yer, suyunu yut. Ey gök, suyunu tut.' Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cûdî Dağına oturdu. Ve 'Zalimler güruhu Allah'ın rahmetinden uzak olsun.' denildi." (Hûd, 11/44.)

Çok büyük bir hadise bu kadar veciz ve öz ifade edilebilir.

(1) bk. [Sözler, On Beşinci Söz, Şeytanın Küçük Bir İtirazı.](#)